

Kirje

3.11.2021

VN/24385/2021
VN/24385/2021-TEM-3

Maakuntien liitot

Aluekehittämisen keskustelut 2022: Täydennys ohjeeseen

Työ- ja elinkeinoministeriö on ohjeistanut maakuntien liittoja vuoden 2022 helmikuussa järjestettäviin aluekehittämisen keskusteluihin valmistautumiseksi. Tämä ohjeistus täydentää aiempaa ohjeistusta keskustelujen teemojen, sopimuksellisen yhteistyön ja sen rahoituksen sekä keskustelujen johtopäätösten valmistelun osalta.

Keskustelut järjestetään lähtökohtaisesti läsnätilaisuuksina. Maakunnan liitto kokoaa alueen osallistujat siten, että läsnä ovat asialistan teemojen kannalta keskeiset tahot ja henkilöt. Maakunnan puolelta tilaisuuksiin voi osallistua enintään 10 henkilöä. Lisäksi kokouksissa on etäosallistumismahdollisuus. Maakuntaliitot voivat edellisten aluekehittämisen keskustelujen tapaan halutessaan sopia osallistumisesta tarkkailijana jonkun toisen maakunnan keskusteluun etäyhteydellä.

Maakuntaliittoa pyydetään ilmoittamaan keskustelun osallistujat viimeistään kaksi viikkoa ennen tilaisuutta sähköpostitse työ- ja elinkeinoministeriöön Tiina Asunmaalle (etunimi.sukunimi@gov.fi).

Työ- ja elinkeinoministeriö nimeää jokaiselle maakunnalle valmistelusta vastaavan yhteyshenkilön. Valtioneuvostossa keskusteluihin valmistautumisesta ja poikkihallinnollisesta yhteensovittamisesta vastaa eri ministeriöiden edustajista koostuva valtioneuvostoverkosto.

Asialistan valmistelu

Aluekehittämisen keskustelussa käsiteltävät asiat nousevat aluekehittämispäätöksestä, tilanne- ja kehityskuvasta sekä maakuntaohjelmasta. Keskustelun aika on rajallinen, jolloin on tärkeää, että keskusteluun nostetaan kunkin maakunnan osalta vain keskeisimmät, ajankohtaiset kysymykset, joihin on perusteltua etsiä ratkaisua yhdessä alueen toimijoiden ja valtioneuvoston kesken.

Asialistalle nostettavissa teemoissa tärkeää:

- Haasteet ja onnistumiset suhteessa kansalliseen tilannekuvaan ja alueen aiempaan kehitykseen
- Ilmiölähtöinen lähestymistapa
- Poikkihallinnollisuus - teemat joiden käsittelyyn ei ole muuta foorumia tai prosessia

Lisäksi asialistan valmistelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten esille nostettavat teemat tai ilmiöt tukevat alueen tulevaisuuteen suuntautuvaa, **jatkuvaa uudistumista** ja miten uudistumiseen tarvittavaa aluekehittämistoimijoiden **muutoskyvykkyyttä** voidaan vahvistaa.

Alueiden uudistumisen neuvottelukunta AUNE käsitteli kokouksessaan 5.10.2021 ALKE-keskusteluihin valmistautumista ja mahdollista kaikille maakunnille yhteisen teeman valintaa. Yhteistä teemaa on pohdittu aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvan sekä aluekehittämispäätöksen toimeenpanotilanteen pohjalta valtioneuvostoverkostossa sekä

Postiosoite Postadress Postal Address Työ- ja elinkeinoministeriö	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4	29 516 001 35 829 516 001	916 062 160 +358 9 1606 2160	www.tem.fi

aluekehittämisen toimintamallia uudistavassa työryhmässä. Keskustelua on ohjannut kysymys siitä, nouseeko em. aineistoista esille sellaista valtakunnallisesti merkittävää ajankohtaista teemaa, joka käytäisiin läpi kaikkien maakuntien kanssa.

AUNE:n linjauksen mukaan **osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus** käsitellään ALKE-keskusteluissa kaikkien maakuntien kanssa. Maakuntia pyydetään valmistelevaan esityksensä keskustelujen asialistaksi siten, että osaavan työvoiman saatavuus on yksi keskustelun enintään kolmesta teemasta tai se sisältyy maakunnan esittämiin muihin teemoihin. Osaavan työvoiman saatavuutta käsitellään kunkin maakunnan lähtökohdista käsin, ja sen yhteydessä voidaan käsitellä laajemmin esimerkiksi alueen työllisyyden ja osaamisen tilannetta, liittymäpintoja hyvinvointiin ja eriarvoistumisen ehkäisyyn tai yhdyspintoja sote- ja TE-palveluihin.

Kunkin asialistan 1-3 teeman osalta täytetään liitteen 1 mukainen lomake, joka kiteyttää keskustelun teemat ja jossa kuvataan:

1. Tilanne- ja kehityskuvaa hyödyntäen tiivis kappaleen mittainen **ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus**, miksi teema tai ilmiö on maakunnan kehityksen kannalta tärkeä tai kriittinen.
2. Mitä ovat ne **kehittämisen kärjet, mahdollisuudet tai haasteet**, joihin etsitään ratkaisua?
3. **Tavoite**: Mitä muutosta tavoitellaan ja millä aikavälillä? Miten tavoitteen toteutumista seurataan?
4. Mitä ratkaisuehdotuksia eli **toimenpiteitä vaikutuksineen ja vastuutahoineen** maakunta itse esittää? Mitä ovat ne maakunnan välineet ja resurssit (esim. EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelma, maaseutuohjelma tms.) joilla tavoitteiden toteutumista edistetään?

Lisäksi maakuntaa pyydetään esittämään, mihin keskustelun teemoista alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen sopimuksellisen yhteistyön määrärahaa on tarkoitus kohdentaa.

Tavoitteita ja ratkaisuehdotuksia toimenpiteineen ja johtopäätöksineen tarkennetaan vuorovaikutteisessa valmisteluprosessissa maakunnan ja valtioneuvoston kesken ennen keskustelutilaisuutta. Tavoitteena on, että johtopäätöksistä sekä toimenpiteistä ja vastuutahoista sovitaan ennalta. Keskustelujen lopputulemana on **yhteistyöasiakirja, joka muodostuu keskusteluteemojen kiteytyksestä sovittuine toimenpiteineen**.

Maakunnan liittoa pyydetään tallentamaan sekä tilanne- ja kehityskuva että keskusteluteemojen kiteytykset Power Point –muodossa Teamsiin ALKE-keskustelut 2022 –työtilaan 24.11.2021 mennessä. Jokaiselle maakunnalle on työtilassa oma kansio, johon kaikki keskustelumateriaali kootaan. Materiaali pyydetään tallentamaan luonnoksena, mikäli muodollista hyväksyntää ei saada määräaikaan mennessä.

Maakunnan asialistan (liite 2) valmistelee TEM-yhteyshenkilö yhdessä maakunnan vastuuhenkilön kanssa.

Sopimuksellinen yhteistyö

Aluekehittämisen keskustelujen yhteydessä kokeillaan valtion ja maakuntien välistä sopimuksellista yhteistyötä hallitusohjelman linjauksen mukaisesti. Sopimuksellisella yhteistyöllä toimeenpannaan Kestävät ja elinvoimaiset alueet -aluekehittämissä päätöstä ja maakuntaohjelmia ja menettely otetaan käyttöön kaikkien maakuntien kanssa. Aiemmin käytössä olleita positiivisen rakennemuutoksen silta-sopimuksia ei jatkossa enää tehdä, vaan tarvittaessa vastaavia sisältöjä voidaan tuoda ALKE-keskusteluprosessin yhteydessä valmisteltavaan yhteistyöasiakirjaan.

Sopimukselliseen yhteistyöhön kohdennetaan yhteensä 16 milj. euroa valtion vuosien 2021 ja 2022 talousarvioiden momentin 32.30.40 Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (AKKE) –määrärahaa. Rahoituksen käytöstä yhteen tai useampaan keskustelun teemaan sovitaan maakunnan liiton esityksestä keskustelujen valmistelun yhteydessä.

AKKE-määräraha jaetaan maakuntien kesken siten, että osa jaetaan tasan kaikkien maakuntien kesken ja osa asukasluvun sekä muiden alueen kehityksen tilannetta kuvaavien kriteereiden perusteella.

Työ- ja elinkeinoministeriö tekee määrärahan alueellisesta jaosta esityksen, joka annetaan maakuntien liitoille keskustelujen valmistelun yhteydessä. Näin itse keskustelutilanteessa on mahdollista keskittyä teemojen ja tarvittavien toimenpiteiden laaja-alaiseen, poikkihallinnolliseen käsittelyyn. Määrärahan alueellisesta jaosta päättää valtioneuvosto helmi-maaliskuussa 2022.

Aluekehittämiskeskustelun lopputulema on yhteistyöasiakirja joka sisältää jokaisesta keskustelun teemasta laaditun kiteytyksen tavoitteineen, toimenpiteineen ja vastuutahoineen. AKKE-määräraha on tarkoitettu toimenpiteisiin, joilla maakunnan liitto edistää yhteistyöasiakirjassa sovittuja kokonaisuuksia alueellaan. Yhteistyöasiakirjassa sovitaan myös muista toimenpiteistä, joita maakunnan liitto, valtioneuvosto tai muut aluekehitystoimijat toteuttavat.

Teollisuusneuvos

Tapani Mattila

Johtava asiantuntija

Hanna-Maria Urjankangas

Liitteet	Keskusteluteeman kiteytys ja yhteistyöasiakirja Asialistapohja
Jakelu	Maakuntien liitot
Tiedoksi	ELY-keskukset Liikenne- ja viestintäministeriö Maa- ja metsätalousministeriö Opetus- ja kulttuuriministeriö Sisäministeriö Sosiaali- ja terveysministeriö Valtiovarainministeriö Ympäristöministeriö